

Ketju-reaktio

Ketjureaktio-podcast, Jakso 4: Taide (tekstivastine)

E = EEVA GRÖNSTRAND, TOIMITTAJA
S=SIRPA TAULU, KETTUKI RY:N TOIMINNANJOHTAJA

E: Tämä on Kehitysvammaliiton Ketju-lehden podcast nimeltään Ketjureaktio. Minun nimeni on Eeva Grönstrand ja tällä kertaa minulla on vieraanani Kettuki ry:n toiminnanjohtaja Sirpa Taulu. Tervetuloa!

S: Kiitos, Eeva.

E: Onko kenties tuo sukunimesi Taulu määritellyt sinun uraasi millään tavoin?

S: No niinkuin teidän podcastin nimikin on Ketjureaktio niin kai tässäkin on käynyt, että menin naimisiin kuvanveistäjän kanssa, jonka sukunimi oli Taulu.

E: Entäs mitä teille siellä Kettukissa tällä hetkellä kuuluu ja voitko kertoa lyhyesti, että mikä Kettuki on?

S: No kiitos, Kettuki juhlii tänä vuonna 20-vuotissyntymäpäiväänsä ja Kettuki on siis Suomen erityistaidetoiminnan edunvalvontajärjestö ja asiantuntijaverkosto näin ihan virallisesti. Ja hyvää kuuluu, tässä justiin toivuttu, meillä oli iso kansainvälinen konferenssi European Outsider Art -yhdistyksen ihmisiä tuli 14 eri maasta tänne Suomeen. Nelipäiväinen tapahtuma oli ja

Kettuki oli siinä pääjärjestäjänä, terveisiä vaan kaikilta verkoston jäseniltä.

E: Onko nyt takki tyhjä?

S: Kesäkuun lopussa oli, mutta nyt on taas uudet tuulet ja näyttelyitä tulossa ja meneillään ja homma jatkuu.

E: Puhuttiin tossa äsken ennen tämän nauhoituksen alkamista, että nykyisin ei olisi sillä tavalla aiheellista puhua erityistaiteesta, minkä takia?

S: Joo, se oli tosi kutkuttavaa kun soitit ja pyysit tähän podcastiin ja sanoit, että haluat puhua erityistaiteesta ja heti ammuin tavallaan alas tämän sun kysymyksesi kun sanoin, että nykyään ei oo tarpeen enää puhua erityistaiteesta, mutta 6 vuotta sitten vielä puhuttiin ihan yleisesti erityistaiteesta ja erityistaiteilijoista. Mutta se on todella kiinnostavaa, mitä tämän 6 vuoden aikana on tapahtunut eli nyt on ymmärretty se, että taide on taidetta, taiteilijat on taiteilijoita ilman erityisliitteitä. Mutta sitten tavallaan tän erityistaiteen perään on liitetty tää erityistaidetoiminta, jonka edunvalvontajärjestö Kettuki siis on,

mutta silloin puhutaan niistä rakenteista eli tässä on kyse siitä, miten meidän tää yhdenvertaisuus on edennyt, jos sitä ajattelee, että 6 vuotta sitten käytettiin sitä erityistaidetta, nyt ei enää eli nyt ajatellaan tavallaan, että se on meidän jokaisen kulttuurillisia perusoikeuksia, että jokaisen ihmisen oikeus on ilmaista itseään taiteella. Ja silloin tukea tarvitsevat ihmiset tarvii siihen erityistä tukea ja sen takia on tullut tämä erityistaidetoiminta, mitä korostetaan.

E: Aivan. Onko tämä termien muutos heijastanut arkeen normaalielämään millään tavoin, että onko esimerkiksi tämän alan taiteilijoiden pääsy osaksi valtavirtaa, onko tällaista valtavirtaistumista tapahtunut?

S: No kyllä voi sanoa, että viime vuosina kiinnostus on ihan museoitteiden ja kuraattoreiden toimesta herännyt eli meillä on taiteilijoita, jotka on siis tukea tarvitsevia taiteilijoita, niin heidän töitään on saatu esille. Sehän on vaan se, että miten heidät löydetään ja sehän on yksi Kettukin päätehtävistä tehdä näkyväksi meidän kentän taiteilijoita ja heidän taidettaan.

E: Aivan. Entäs tää taloudellinen puoli sitten, mistä teidän taiteilijat repivät leipänsä (nauhaa)?

S: Niin no tämä onkin se ikuisuuskyseminen eli taiteilijat ja erityisesti kuvataiteilijat niin eihän kuvataiteilijoiden asema koko maailmassa ole kauheen hyvä, jos nyt ei ajatella niitä näkyvimpiä huippuja. Mutta yleisesti kuvataiteilijan tulolähteet tulevat monesta eri lähteestä ja erityistaidetoiminnan puolella ehkä olennaisinta on se, että taiteilijalla on paikka, missä työskennellä ja paikkoja, missä opiskella kuvataidetta. Että heillä on ne yhdenvertaiset mahdollisuudet tehdä sitä työtä ja täähän nyt ei ole vielä ollenkaan hyvällä mallilla, että paljon tekemistä riittää. Mutta yleensäkin kuvataiteilijan ammattiin kuuluu myös ja Suomessa on onneksi apurahajärjestelmä ja siinäkin toivottavasti ja on jo viitteitä siitä, että ollaan menossa yhdenvertaisempaan suuntaan eli myös tukea tarvitsevat taiteilijat saa apurahoja. Mutta tietysti se on myös haasteellista hakea niitä apurahoja eli siihenkin tarvitaan sitä erityistä tukea.

E: Minkälaisia teillä on nämä parhaimmat menestykset olleet, ketkä taiteilijat ovat tulleet teiltä ja menestyneet maailmalla?

S: En ehkä käyttäis meiltä, ne on tulleet kentältä, Kettukilla ei ole meidän taiteilijoita, jokainen taiteilija on yksilö ja tässä on valtavan hieno tukiverkosto ympärillä - taidestudioita ja Kettuki on siinä mukana nostamassa näitä taiteilijoita. Meillä on esimerkiksi Kettukin taiteilijamatrikkeli esittelee tällä hetkellä yli 50 taiteilijaa ja siellä on myös 9 taidestudioa, jotka esittelevät ja keitä taiteilijoita niissä työskentelee. Ja jos nyt menestystarinoita niin jokainen taiteilijatarina ja tavallaan se taiteilijapolku on menestystarina ja jos on jo aktiivisesti päässyt tekemään taidetta ja opiskelemaan. Esimerkkinä tämän vuoden Kettukin taiteilija Aleksii Pietikäinen, hän on valmistunut kuvataiteesta artesaaniksi Kaarisillassa ja työskentelee tällä hetkellä Kaarisilta-studiossa 4 päivänä viikossa. Ja hän on saanut tämän tunnustuksen ja hänellä on Vantaan Taidemuseo Artsin kokoelmassa teos, jonka itse asiassa taisi olla avajaiset viime viikolla, siellä Vantaan Taidemuseossa on näyttely, jossa hänen työnsä on paraikaa esillä.

E: Aivan.

S: Yhdessä kaikkien muiden taiteilijoiden kanssa.

E: Tässä on esite tästä European Outsider Art-konferenssista ja tässä on Pietikäisen maalaama viidakkoaiheinen kuva tässä kannessa, tämä on kyllä erittäin vahva ja voimakas, tunteita herättävä, siinä on tiikeriä, pantteria, kissoja ja vaikka mitä ja taitaa olla kuumailmapallokin tuolla nurkassa lentämässä. Tämä on kyllä hyvin sellainen, melkein voi haistaa viidakon tuoksut tästä, erittäin intensiivinen teos. Siinä on taiteilijalla vahva ote työhönsä.

E: Joo, tosi kiva, että nostit tuon työn esille, koska silloin kun puhutaan taiteesta, on hyvä ihan katsoa sitä taideteosta ja puhua siitä, että mitä joku yksittäinen teos tuo mieleen. Tuo työ on 100 cm korkea ja 120 cm leveä akryylimaalauksena ja tuo, mitä kuvailit, niin mä voin kuvailla sitä vielä hieman lisää. Mä itse törmäsin tähän työhön ihan livenä helmikuussa tänä vuonna ja se jäi jotenkin todella vahvasti mieleen. Siinä on kaks tollasta kenties viidakossa olevaa villikissaa, joiden välissä roikkuu tommonen, näyttää hiireltä ja ne vähän niinkuin ärjyy toisilleen. Mutta sitten siinä alapuolella työtä on minulle se näyttäytyy räsymatolta ja sen päällä on pari kotikissaa. Ja heidän edessään on ilmeisesti joku leikkihiiri, minkä ihminen on

ilmeisesti heille antanut leikittäväkseen ja sit toi on hauska, että huomasi heti ton kuumailmapallon oikeassa ylänurkassa. Ja sitten siinä on vielä tavallaan villieläimen kaulaan nousee tollanen peura tai joku sarvipäinen nelijalkainen ja siinä on vielä kirkkaan punaisia pisteitä ihan kuin siinä sykkivän sydämen kohdalla. Ja tällä lailla kun alkaa tarkemmin katsoa työtä ja minkä takia tää valkkaantui meidän konferenssiohjelmaan oli ehkä se, mitä helmikuun lopulla tapahtui. Ja tää jotenkin yhdistyi niin vahvasti siihen maailmantilanteeseen, naapurimaa hyökkäsi toiseen maahan ja Euroopassa alkoi sota, niin siinä tuli tämmöinen, että kaksi villissä maailmassa eletään ja siinä kaksi isoa ärjyy toisilleen ja siinä välissä tää pieni hiiri. Ja sitten siinä on tosi hieno rinnastus näihin, että kun pidetään huolta niistä kissoista, niin niillä on turvallista siellä, mikä on se ihmisen rooli tässä villissä luonnossa, niin oliskin ihan hyvä, että me pysyttäis siellä kuumailmapallossa ja huolehdittais niistä kissoista. Että siihen tuli tällaista tarinaa ja tää on ehkä ihaninta taiteessa, että pystyt tiivistää yhteen teokseen kaikkea sitä, mitä meillä ympärillä tapahtuu.

E: Uskomaton tulkinta. Ilmeisesti tästä samasta teoksesta vois kertoa vaikka mitä muutakin.

S: Kyllä.

E: Tosiaan taide avaa kaikenlaisia maailmoita ja lukkoja.

S: Kyllä ja tää on itse asiassa parhaillaan esillä tuolla Salon Taitokeskuksessa. Siellä on Galleria Kompuukki ja siellä on Aleksin yksityisnäyttely meneillään vielä oliko se nyt 13.10. asti.

E: Okei. Tästä herääkin kysymys, että mikä oikeasti on taidetta ja mikä ei, missä menee taiteen ja ei-taiteen raja? Mähän kävin tässä joitain vuosia sitten Bilbaon Guggenheim-museossa ja siellä oli Yoko Onon näyttely ja siellä oli muun muassa sellainen hiomaton lauta, joka oli pantu vaakasuunnassa seinälle kiinni ja siinä roikkui vedellä täytettyjä kondomeja. Ja se kyllä herätti paljon kysymyksiä, että mitä tässä nyt pyritään ilmaisemaan, että missä menee taiteen ja ei-taiteen raja? Onko meistä jokainen taiteilija niin halutessaan? Ja onko mikä hyvänsä teos taidetta?

E: Niin, mun mielestä kiinnostavasti jo Joseph Beuys aikanaan sanoi, että jokainen ihminen

on taiteilija ja tää oli hilpee esimerkki, minkä sä kerroit, koska sähän kuvailit todella tarkkaan tuon työn. Ja se on jäänyt sulle mieleen ja kaihertaa ja se on herättänyt paljon kysymyksiä ja kummastusta ja jo tästä syystä sanoisin, että kyllä se on taidetta. Ja tietysti kun se on Guggenheimissa ja niin. Mutta tavallaan taiteessa ei ole olemassa sellaista oikeanlaista taidetta. Tietysti meillä voi olla mielipiteitä ja kaikilla meillä onkin mielipiteitä siitä, että mikä on oikeaa taidetta ja mikä ei. Mutta olenaisista kai siinä on se, että se herättää meissä jotain liikahduksia, että ehkä kamalinta on taiteilijalle sanoa hänen yksityisnäyttelyssään, että "ihan kiva".

E: Okei.

S: Se on se kaikkein kurjin. Joko inhotaan tai kysytään, että mitä tää nyt tarkoittaa tai että se herättää jotakin liikahduksia meissä. Ja onhan niinkuin kautta aikain aina taiteilijat koetellut niitä oman ilmaisunsa rajoja, mitä voi tässä ajassa, miten voi ilmaista kaikkia niitä ajatuksia ja se on kuitenkin aina myös yhteisöllinen päätös, että mitä esitetään taiteena. On niitä meille taiteelle tarkoitettuja tiloja. Toisaalta nykypäivänä taiteilijat ovat ottaneet myös oman käden oikeuden ja alkaneet tehdä sitä meidän elävään kaupunkiympäristöönkin, mikä on todella hienoa ja silloin yleisö saa vapaasti päättää sen, että pitävätkö sitä taiteena vai ei. Ja sitten on näitä tiloja, missä aina galleristit ja kuraattorit tekevät valintoja ja kuitenkin sitä tehdään meille kaikille, yleisölle.

E: Eli mikäli teos herättää ristiriitoja ja paljon kysymyksiä, niin silloin voidaan puhua taiteesta.

S: Niin, kyllä.

E: Ahaa, no siinä tapauksessa esimerkiksi Eremitaasi on täynnä ei-taidetta (naurahtaa).

S: (Naurahtaa). No onhan se, että täytyy asettaa myös siihen historialliseen kontekstiin, että kaikkina aikoina ilmaisun vapaus ei ole ollenkaan ollut eikä ehkä tällä hetkelläkään meidän ilmaisun vapaus ole ympäri maailman samanlainen ollenkaan, että silloin tulee paljon piilomerkityksiä taiteilijat tekee sinne kun ei uskalleta ilmaista sitä, mitä oikeasti sanotaan. Niin kyllä sanoisin, että kun käy Eremitaasissa katsomassa, niin sieltä löytyy aika paljon sitä historiallista ajankuvaa, että

miten ihmiset on oikeesti siinä ajassa ja mitä on ajatellut ja mitä kaikkia ristiriitoja siihen elämään on kuulunut kunakin aikana. Aina on hyvä, että annetaan rauhassa aikaa katsoa sitä teosta ja kunnioitetaan sitä Yoko Ononkin ihmisarvoa ja hänellä on oma persoonallinen ilmaisutapansa ja sitten sitä voi miettiä, että mitähän se on. Hän taisi siinä Keskuspuiston vieressä asua ja olisko niitä käytettyjä kondo-meja hänellä aamulenkkinsä varrella ollut niin paljon (naurahtaa). Niin, tulkintoja voi tehdä.

E: Kyllä, kyllä. Tuossa puhuttiin, että ihminen hän on siis niinkuin taiteellinen olento ihan sieltä ammoisesta alkuhistoriasta lähtien, että

saviastiat on koristeltu erilaisilla kuvioilla. Ja mitähän elämä olis ilman taidetta, mitä meille jäis muuta kuin ruumiin perustoiminnot jäljelle ilman taidetta.

S: Joo, kyllähän me sitä henkisen hyvinvoinnin takia tarvitaan ja sen takia on äärimmäisen tärkeä, että meillä on myös tukea tarvitseville ihmisille paikkoja, joissa he saa vapaasti ilmaista itseänsä sellaisessa ympäristössä, mikä tukee sitä ilmaisun vapautta.

E: Tämä oli Kehitysvammaliiton Ketju-lehden podcast nimeltään Ketjureaktio. Kiitos, että olit mukana. •